
УДК 94(477.83/.86) «1890/1914»**Микола Гуйванюк****УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ ГАЛИЧИНИ Й БУКОВИНИ
У ВЗАЄМИНАХ З РУСЬКО-УКРАЇНСЬКОЮ РАДИКАЛЬНОЮ ПАРТІЄЮ
(КІНЕЦЬ XIX – ПОЧАТОК XX СТ.)**

У статті розкриваються взаємини літературної інтелігенції Галичини й Буковини з Русько-українською радикальною партією наприкінці XIX – на початку XX ст. Показано роль представників української літературної інтелігенції в заснуванні Русько-української радикальної партії та розробці її програмних документів. Розкривається участь літераторів у роботі партійних з'їздів Русько-української радикальної партії, а також їх вплив на координацію діяльності партійних структур. Проаналізовано внесок у розвиток Русько-української радикальної партії І. Франка, М. Павлика, В. Стефаника, С. Даниловича, Леся Мартовича та інших письменників. Простежується співпраця буковинських письменників Т. Галіпа, Г. Гордого, Д. Макогона та С. Яричевського з Українською радикальною партією на Буковині.

Ключові слова: письменники, літературна інтелігенція, Русько-українська радикальна партія, Галичина, Буковина.

Кінець XIX – початок XX ст. для Галичини й Буковини характеризувався політизацією та структуризацією українського національного руху, а також активізацією світської інтелігенції, зокрема письменників та публіцистів, у результаті чого постали політичні партії, що прийшли на зміну недостатньо згуртованим народовцям і москвофілам. Першою українською політичною партією, створеною 1890 р. у Східній Галичині, була Русько-українська радикальна партія (далі – РУРП). Серед очільників, ідеологів та активних діячів партії було чимало представників літературної інтелігенції – І. Франко (до 1898 р.), М. Павлик, Л. Бачинський, В. Стефаник, Л. Мартович, О. Маковей та Д. Лукіянович. На Буковині радикальний рух представляли письменники Т. Галіп та Г. Гордий. Тому всебічний вплив письменників на формування програмових засад політичної партії та їх безпосередня участь у практичній діяльності партійних структур є важливою для дослідників.

Названа тема частково досліджувалася в окремих працях Ф. Білецького [1], В. Качкана [2], А. Королька [3], Ю. Яковлева [4] та ін. Проте предметом розгляду зазначених досліджень була діяльність РУРП загалом або через призму біографій окремих літераторів. Тому комплексного дослідження із порушеної у статті проблематики ще й досі немає.

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити взаємини літературної інтелігенції Галичини й Буковини з РУРП наприкінці XIX – на початку XX ст.

Для досягнення мети автор ставить наступні завдання: показати роль представників української літературної інтелігенції в заснуванні РУРП та розробці її програмних документів; розкрити участь літераторів у роботі партійних з'їздів РУРП; проаналізувати внесок у розвиток РУРП І. Франка, М. Павлика, В. Стефаника, С. Даниловича, Леся Мартовича та інших письменників; простежити взаємини буковинських письменників з Українською радикальною партією (далі – УРП) на Буковині.

Перший досвід політичної діяльності галицькі письменники здобули у взаєминах з РУРП. У її установчому з'їзді 4–5 жовтня 1890 р. [5, с. 301]. окрім І. Франка, М. Павлика та С. Даниловича, які були авторами партійної програми, взяли участь К. Трильовський, В. Будзиновський, Лесь Мартович та інші письменники.

Головним завданням, яке зразу ж постало перед партійним проводом, стала необхідність екстраполювати популярну тоді соціалістичну теорію на дрібноземельне галицьке селянство. Значною мірою до цього спричинився публіцист В. Будзиновський. Розходячись з багатьма радикалами, в тому числі й із М. Драгомановим, який відкидав українську державність, В. Будзиновський одним із перших висунув положення про національну державу. Він упродовж 1893 р. зі сторінок «Народу» вів уперту боротьбу з польською шляхтою, москвофілами, які навіть і думки не припускали про українську державу. В результаті чого, йому вдалося об'єднати середовище однодумців, яких історик Я. Грицак назвав «молодими радикалами» [6, с. 71]. Згодом саме у цьому середовищі вперше був висунутий і теоретично обґрунтований постулат політичної самостійності України.

Незважаючи на те, що партія, згідно із програмою, проголошувалася як селянська, це також було зафіксовано і у назві, – ідеологами й провідниками виступали представники світської інтелігенції, зокрема письменники та публіцисти. Це засвідчує аналіз змісту її друкованих органів – часописів «Народ» [7], «Громадський голос» [8] та «Хлібороб» [9]. Окрім І. Франка, М. Павлика,

В. Будзиновського, в редагуванні партійних часописів активну участь брав Лесь Мартович, про що підтвердив у одному з листів М. Павлик: «[...]я мусів взяти собі до помочі Мартовича, [...]це чоловік спосібний і точний – рідкість між радикалами і взагалі між галичанами» [10, с. 197].

Згідно з програмовими засадами РУРП, найважливіші питання вирішувалися на партійних з'їздах, що, зазвичай, відбувалися наприкінці року, а також, при потребі, для вирішення нагальних питань скликалися збори делегатів з усього краю. З аналізу джерел можна зробити висновок, що основну організаційну роботу з проведення партійних з'їздів проводили представники літературної інтелігенції.

Попри те, що традиційним місцем проведення всіх головних партійних зібрань був Львів, у 1894 р. представники коломиїської групи радикалів – К. Трильовський та С. Данилович вирішили створити альтернативний центр РУРП у цьому покутському містечку. Спробу такого демаршу намагалися припинити львівські радикали на чолі з І. Франком. У цій ситуації В. Стефаник, як один із впливових членів РУРП рішуче підтримав Івана Яковича, мотивуючи свою позицію тим, що «[...] а) Коломия не є центром з'їздів, б) що мало людей з'явиться на з'їзді, в) що там не придуть «независимі» [11, с. 30]. («независимими» – називали осіб, які симпатизували радикалам, але офіційно не були членами партії – примітка автора) [12, с. 34].

У 1894–1895 рр. в середовищі РУРП точилися дискусії стосовно національного питання. Зокрема, К. Трильовський і С. Данилович виступали за вирішення соціальних та економічних проблем, у той же час І. Франко та його прихильники наполягали на національному пріоритеті. Тверду позицію з цього питання мав В. Стефаник, який доклав чимало зусиль для цього, щоби «[...]лишилася така програма як давно» [13, с. 38]. В результаті, на черговому партійному з'їзді 1895 р. прийнято постанову, що досягнення статутних завдань можливе лише «[...]при повній самостійності політичній русько-українського народу... і стремить вона (РУРП – примітка автора), до утворення окремої руської політичної території з руських частей Галичини і Буковини з якнайширшою автономією» [14, с. 284].

Після бурхливих дискусій стосовно національного питання, у наступному 1896 р., партія значно послабила активність. Фактично всю роботу щодо організації та координації діяльності партійних структур взяли на себе М. Павлик та І. Франко, який одночасно займався редакторською працею та літературною діяльністю. Тому справедливою, на наш погляд, була постановка питання «[...]Що робити зо з'їздом? З молодих ніхто ані пальцем ще не кивнув досі, щоби зробити які-небудь приготування, а я не маю часу» [15, с. 334]. Та все ж 26 і 27 вересня 1896 р. відбувся черговий V з'їзд РУРП, на якому І. Франко розкритикував методи діяльності партійного проводу, зауваживши, що «[...]заряд не можна похвалити. Бо заряд майже зовсім не показував існування» [16, с. 118]. Як засвідчили факти, І. Франку вдалося активізувати діяльність партії у наступному 1897 р. Значною мірою цьому сприяли парламентські вибори, у яких радикали показали добрі результати. Найголовнішим, на думку письменника, стало те, що РУРП реальними справами довела те, що вона «[...] не є витвором книжників при зеленім столику, бо всі точки програми радикальної виглядають як живі, насущні потреби народу» [17, с. 2].

Попри певні досягнення, на VI з'їзді радикалів, який відбувся у 1897 р., виявилось, що у партійних лавах помітні відцентрові процеси. У зв'язку з цим В. Стефаник запропонував якнайшвидше очистити партійні ряди адже «[...] сама партія серед мужиків є і росте. Хто не з нами, того викинути з певною делікатністю» [18, арк. 2].

Небайдужим був В. Стефаник до друкованих органів РЦРП. У зазначений період, через певні фінансові труднощі, партійні видання не тільки зменшили наклад, але і суттєво знизили змістовий рівень через неспроможність утримувати необхідний штат кореспондентів та редакторів. У зв'язку з цим, В. Стефаник, у одному з листів до М. Павлика зауважував, що «[...] «Громадский голос» лише веде статистику зборів і насильств комісарско-жандармских. [...] мужикам така часопись дуже мало дає хісна. Се кажу з досвіду. «Радикал» дуже слабенький. [...] мужицка газета аж тоді буде добра, як; буде мати редактора і співробітника і буде мочи їх удержати» [19, с. 57]. Окрім зауважень, радив, які матеріали робили б газету цікавішою для селянства.

1899 р. для РУРП став знаковим у зв'язку з неспроможністю проводу подолати відцентрові процеси. У лавах партії стався розкол, у результаті частина членів увійшла до складу новоорганізованих Української національно-демократичної партії (далі – УНДП) та Української соціал-демократичної партії (далі – УСДП). Наслідки розколу для партії були відчутними. Поряд з іншими членами її ряди покинули і кілька знакових літераторів (І. Франко, Ю. Бачинський, В. Охримович, Є. Левицький, В. Будзиновський та ін.), які мали певний імідж у середовищі української спільноти та відзначалися як активні діячі радикального руху. На їхню думку, політика окремих членів проводу на чолі з М. Павликом стосовно виключної орієнтації на селянство та різка антиклерикальна позиція були хибними, адже український національний рух уже був на такому

ступені розвитку, що визріла потреба в політичній партії яка б об'єднувала, а не протиставляла одне одному українське селянство, робітництво, інтелігенцію та духовенство.

М. Павлик, як один з ідейних натхненників та провідників партії, намагався врятувати її цілісність. Він пропонував усім зацікавленим сторонам обговорити наявні розбіжності та спільно знайти компромісне рішення. При цьому твердо заявив, що сам не збирається поступатися своїми принципами: «[...] Працюйте по своєму, ідіть куди хочете, покажіть, що спроможете, але розумійте, під своєю власною фірмою, і на власну відповідальність перед історією, а я з вами не піду» [20, арк. 7].

На партійному з'їзді, що проходив у травні 1899 р. зав'язалася тривала і безплідна дискусія із пошуку шляхів виходу зі становища, що склалося. У цій дискусії здебільшого брали участь письменники та публіцисти часто з протилежними думками. Але враховуючи те, що більшість з них були публічними особами, мали прихильників серед української спільноти, а також вплив на окремі медійні ресурси, у яких можна було подати інформацію однобічно на свою користь, чим нерідко вони користувалися.

Врешті-решт, своє вагоме слово сказав І. Франко, який був не тільки найавторитетнішою постаттю в РУРП, але й серед усієї української спільноти. Він не тільки заявив про перехід до УНДП, але і вказав на основні хиби головного проводу радикалів. На його думку, «[...] РУРП не була всенародна партія, а навіть загалом не була політична партія. Се була – даруйте за слово – більше церква, до якої сходяться самі вірні, ніж дійсна партія, де сходяться і зводяться до спільного знаменника різні інтереси» [21, с. 147]. Цілком справедливою була його заувага про хибність твердження окремих партійних лідерів стосовно того, «[...]що у нас може бути покритим не тільки робітник, не тільки хлоп, не тільки ремісник, але також піп, урядник, учитель, купець і навіть жандарм....» [22, с. 148], і їхні інтереси також потрібно захищати. Така політика приводила до того, що чимало партійних діячів, які не вписувалися у штучно витворені стандарти, а мали своє, нестандартне бачення розвитку національного руху, почували себе ніяково в РУРП через те, що, вступивши до неї, вони змушені були підпорядкувати свою поведінку «генеральній лінії» проводу, тобто припинити взаємини з небажаними особами, товариствами та політичними об'єднаннями і часописами.

Свідченням еволюції свідомості І. Франка у бік зміни пріоритетів національного над соціальним стало його звернення до делегатів партійного з'їзду: «[...] Я чую себе насамперед русином, а потім радикалом. Оце є й була головна причина, що я виступив із радикальної партії і прилучився до тих, що помагали організувати національну демократичну партію» [23, с. 148].

Незважаючи на ослаблення розколом та появою доволі сильного конкурента в особі УНДП, РУРП все ж вдалося зберегти свою нішу в українському національному русі. Це стало можливим завдяки виваженій політиці оновленого партійного проводу, до якого упродовж 1900–1914 рр., окрім М. Павлика та С. Даниловича, входили відомі літератори Л. Бачинський, В. Охримович, В. Стефаник та Лесь Мартович [24, арк. 1].

Свіжий струмінь у партійне життя спробував внести під час засідань XXIII з'їзду РУРП у 1913 р. В. Стефаник, який намагався переконати однопартійців, що для утримання позиції серед народу необхідно осучаснювати методи партійної роботи, адже на його думку, «[...] змінилася і душа хлопа, він уже зовсім не той, що був, коли партія розпочинала свою діяльність. З німецьких копалень і фільварків та американських фабрик віє на нього від літ інакшим духом [...] Та не змінився спосіб агітації, якого уживає наша інтелігенція...» [25, арк. 3].

Однією із новацій, проваджених РУРП для просвітньої роботи серед мас, стали народні віча, на які виносилися злободенні питання суспільно-політичного й соціально-економічного характеру. Як показав досвід, вони виявилися найефективнішим і найрезультативнішим методом агітаційної діяльності. Серед лідерів вічового руху чільне місце займали представники літературної інтелігенції, серед них особливо виділявся І. Франко, який у виступі під час віча у Львові 12 листопада 1893 р., наголосив, що РУРП повинна керуватися принципом – «не селянин для інтелігенції, а інтелігенція для селян», тому кожен повинен ділитися своїми знаннями та досвідом з народом, а найпридатнішими для цього є віча. На думку письменника, віча «[...] є свого рода селянською гімназією. Там [на вічах] шліфується думка, на вічах складає народ свою програму, вирішує важливіші питання. Вічеві рішення є справді виразом волі і потреб всього народу» [26, с. 142]. Це засвідчує і допис одного із селян-радикалів до газети «Народ»: «[...]віча то сама найверхніща інстанція і найсвятіща річ для наших селян з усього, що є в нашій радикальній руху» [27, с. 242]. За підрахунками дослідника А. Королька, найбільше радикальних віч на території Східної Галичини першої половини 1890-х рр. відбулося на Покутті [28, с. 47].

РУРП скликала віча регулярно в неділю або у дні великих церковних свят, коли селяни могли взяти найактивнішу участь у цих заходах. Окрім І. Франка, активними учасниками вічового руху в Східній Галичині були М. Павлик, С. Данилович, К. Трильовський, В. Стефаник, Лесь Мартович [29,

с. 1]. На Буковині під час вічового руху радикальні ідеї репрезентували письменники Т. Галіп та І. Діброва (Гаврило Гордий).

РУРП упродовж усього періоду своєї діяльності не була монолітною і зцементованою партією. Оскільки, згідно із європейською традицією, зазвичай, допускалися дискусії стосовно окремих норм партійного статуту, так і щодо форм і методів громадсько-політичної діяльності. Також час від часу вибухав конфлікт між старшим і молодшим поколіннями у партійних лавах. У результаті, спостерігалися спроби партійних розколів, об'єднань з іншими партіями, переходи окремих членів до лав інших політичних партій. Зазвичай, представники літературної інтелігенції не залишалися осторонь таких процесів. Причому, залежно від обставин та особистих мотивів, вони могли відігравати консолідуючу, або деструктивну роль.

Однією із таких спроб став заклик Ю. Романчука та його прихильників у 1894 р. сконсолідуватися до усіх національних сил (радикалів, народовців і русофілів) для «органічної роботи народної». Організаторам акції вдалося розпочати певну підготовчу роботу, скликавши 120 представників означених політичних угруповань для підготовки об'єднавчого форуму. Але як виявилось у процесі нарад, їм так і не вдалося знайти спільної точки дотику, тому І. Франко змушений був заявити, що «[...] репрезентанти радикальної партії не вірять в можливість згоди руських партій і не годять ся на програму акції. Тому він виступає з комісії угодової» [30, с. 271].

Деяко пізніше, у 1898 р. І. Франко ідейно «переріс» радикальний рух Галичини, який виявився нездатним сконсолідувати українство навколо національного ідеалу та порвав з РУРП. Поштовхом до цього стало його власне принципове розуміння сенсу національного відродження, де на перший план було висунуто ідеал національної самостійності.

Це призвело до конфлікту з найближчим товаришем М. Павликом, який дуже болісно сприйняв розрив І. Франка з радикальним рухом, назвавши його «політичним трупом». У цих обставинах І. Франко був далекогляднішим, не опустився до образ опонента, а написав розлогого листа, в якому виклав своє бачення проблем у радикальному русі. Найголовніше, з чим не міг погодитися І. Франко, це з тим, що радикали відкинули потребу захисту національних інтересів, а боролися тільки за соціальну справедливість, не погоджуючись з тим, що «[...] у нас може бути покривджений не тільки робітник, не тільки хлоп, не тільки ремісник, але також піп, урядник, учитель, купець і навіть жандарм» [31, арк. 117]. На його думку, без національного визволення не можливий соціальний поступ. А тому «піп, урядник, учитель, купець і навіть жандарм лише тоді можуть повноцінно виконувати свої функції в суспільстві, якщо вони працюють на власну державу» [32, арк. 117].

Варто зазначити, що окремі представники літературної інтелігенції покидали РУРП не тільки через ідейні переконання, але із певних меркантильних інтересів. Це насамперед стосується В. Будзиновського, який пояснював свій вчинок тим, що «[...] хочаби робити щось у політиці, треба на ній доконче причепитися бодай одним копитом до якої організації політичної. [Оскільки] радикальна організація мене збойкотувала, то я мушу причепитися опозиційним моїм кандидатом до організації народовців» [33, арк. 3]. Як засвідчують факти, такі випадки пристосуванства були не поодинокими.

Принагідно зазначимо, що окремі представники літературної інтелігенції тісно співпрацювали з Українською радикальною партією на Буковині. Буковинські радикали свою діяльність базували на тих засадничих принципах, що й галицькі радикали, але змушені були мати свою окрему організаційну структуру у зв'язку з тим, що Закон про громадські об'єднання від 15 листопада 1867 р. забороняв політичним чи громадським організаціям створення спільних керівних органів у межах кількох адміністративних утворень [34, st. LVIII]. Зауважимо, що буковинські радикали, на відміну від галицьких, діяли в деяких інших обставинах. Тут не було такого жорсткого міжнаціонального протистояння, як це відбувалося у Східній Галичині між українцями і поляками, в результаті чого рівень політизації суспільства був значно нижчим. Їх діяльність зосереджувалася головним чином у газеті «Громадянин», а також у «Союзі січей» на Буковині. Серед літераторів найактивнішими членами УРП були Т. Галіп, Г. Гордий Д. Макогон та С. Яричевський.

З 1907 р. очільником УРП Буковини став Г. Гордий, який редагував та видавав власним коштом часопис «Народна справа», а з 1909 р. – газету «Громадянин». Незважаючи на те, що радикалам завжди була притаманна схильність до різких кроків щодо опонентів, Г. Гордому вдалося не тільки уникнути конфронтації з народовським табором, але й налагодити тісну співпрацю. Цьому сприяло його вміння дипломатично і з гідністю виходити із складних ситуацій. Показовою є його позиція щодо спроби цькування окремими діячами українського табору С. Смаль-Стоцького, звинувачуваного в банкрутстві «Селянської каси». Як стверджує дослідниця О. Колодій, Г. Гордий «[...] не тільки відмовився писати замовлюваний пасквіль на Смаль-Стоцького (незважаючи на те, що в деяких питаннях перебував у різкій опозиції до нього), але й з адвокатською вправністю захистив його чесне ім'я» [35, с. 47].

Завдяки виваженій і толерантній політиці Г. Гордого, за досить короткий проміжок часу буковинським радикалам вдалося здобути прихильність серед буковинського селянства, зокрема серед учасників січового руху. Одним із результатів подвижницької праці письменника стало те, що «[...] мужицтво підносить свій голос у громадських справах» [36, арк. 44].

Галицькі та буковинські радикали не мали єдиного бачення щодо реалізації своїх ідей. Тому між ними нерідко виникала полеміка, у якій брали активну участь окремі представники літературної інтелігенції. Типовим прикладом є критика одного з активних діячів РУРП В. Стефаніка щодо методів роботи буковинських радикалів, яких у одному з листів до Л. Бачинського назвав, на нашу думку, безпідставно, капустяними головами, що служать буковинським новоєрівцям [37, с. 5], що, звичайно, не сприяло єдності цієї політичної течії.

Подібні закиди спростовував О. Маковей, який був добре обізнаний з особливостями партійно-політичного життя регіону, справедливо зауваживши, що українська громада Буковини недостатньо політично активна та «освідомлена», і ще не дозріла до адекватного сприйняття двох українських партій конкуруючих між собою. Окрім того, на думку письменника: «[...] засадничих різниць між програмами обох наших партій (поступової і радикальної) нема, є хіба різниця щодо тактики» [38, с. 2], тому подібні закиди є безпідставними.

Не погоджувався О. Маковей із закидами М. Павлика буковинським радикалам щодо дружніх взаємин з одним із лідерів місцевого народовства С. Смаль-Стоцьким. У своїх листах переконливо доводив, що це не є зрада радикальної ідеї, а виважений крок, оскільки на Буковині недостатньо підготовлений терен для радикального руху, та не вистачає інтелігенції радикального спрямування. А оскільки «[...] др.Стоцький душа нашої громади, і працює з успіхом для всіх, [то] можна на політику Буковини зі становища галицького дивитися скептично, але зі становища буковинського вона єдино можлива» [39, арк. 2], – цілком справедливо стверджував О. Маковей.

Незважаючи на те, що РУРП проголошувалася як селянська партія, організаторами та ідеологами виступали представники світської інтелігенції, зокрема здебільшого представники її літературної частини: І. Франко, М. Павлик, С. Данилович, В. Будзиновський, Лесь Мартович та ін. Основну роботу щодо організації та координації діяльності партійних структур здійснювали М. Павлик та І. Франко.

Українські письменники виступали організаторами партійних з'їздів, які проводилися щорічно у Львові, на яких порушували найважливіші суспільні проблеми. Галицькі літератори нерідко власні ідейні переконання намагалися втілити в програмових засадах РУРП. Зокрема, К. Трильовський і С. Данилович виступали за першочергове вирішення соціальних та економічних проблем, у той же час І. Франко, В. Стефанік та його прихильники наполягали на пріоритетності національного питання. Письменникам належала ідея організації радикальних народних віч, виносилися злободенні питання суспільно-політичного й соціально-економічного характеру.

Представники літературної інтелігенції також співпрацювали з Українською радикальною партією на Буковині. До найактивніших варто віднести Т. Галіпа, Г. Гордого, Д. Макогона та С. Яричевського, які зуміли не тільки уникнути конфронтації з народовським табором, але й налагодити тісну співпрацю в інтересах української громади.

Список використаних джерел

1. Білецький Ф. Лесь Мартович / Ф. Білецький. – К.: Радянська Україна, 1961. – 40 с. 2. Качкан В. Михайло Павлик. Нарис життя і творчості / В. Качкан. – К.: Дніпро, 1986. – 175 с. 3. Королько А. Радикальні народні віча на Покутті першої половини 1890-х рр. / А. Королько // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2013. – Вип. 23–24. До 20-ліття утворення кафедри історії слов'ян і 80-річчя професора Петра Федорчака. – С. 47–64. 4. Яковлев Ю. Діяльність Северина Даниловича в РУРП у 1890-х рр. / Ю. Яковлев // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. – Чернівці: Чернівецький університет, 2013. – Вип. 676–677. – С. 88–97; Яковлев Ю. Культурно-просвітня діяльність Русько-української радикальної партії наприкінці XIX ст. / Ю. Яковлев // Українознавчі студії 15–16/ 2014–2015. Науково-теоретичний журнал Інституту українознавства при Прикарпатському національному університеті ім. Василя Стефаніка. – С. 260–270. 5. Народ (Львів). – 1890. – Ч. 20. 6. Грицак Я. «Молоді» радикали в суспільно-політичному житті Галичини / Я. Грицак // Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Львів, –1990. – Праці Історико-філософської секції. – Том ССХХІІ. – С. 71–110. 7. Народ (Львів). – 1890–1894. 8. Громадський голос. – 1895–1914. 9. Хлібороб. – 1903–1910. 10. Павлик М. Лист до Драгоманова М. від 9.04.1893 р. / М. Павлик // Переписка Михайла Драгоманова Михайлом Павликом (1876–1895) / ред. М. Павлик. – Чернівці: Друкарня «Руської ради», 1911. – Т. 7 (1892–1893). – С. 196–197. 11. Стефанік В. Лист до Бачинського Л. від 16.05.1894 р. / В. Стефанік // Повне зібрання творів у трьох томах. – Т. 3. Листи. – К.: Вид-во Академії наук Української РСР, 1954. – С. 30. 12. Стефанік В. Лист до Бачинського Л. від 2.06.1894 р. / В. Стефанік // Повне зібрання творів у трьох томах. – Т. 3. Листи. – К.: Вид-во Академії наук Української РСР, 1954. – С. 34. 13. Стефанік В. Лист до Бачинського Л. від 29.01.1895 р. / В. Стефанік // Повне зібрання творів у трьох томах. – Т. 3. Листи. –

К.: Вид-во Академії наук Української РСР, 1954. – С. 38. 14. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914 / К. Левицький. – Львів, 1928. – 500 с. 15. Франко І. Лист до Павлика М. від 21.09.1892 р. / І. Франко // Франко І. Зібрання творів у п'ятдесяти томах / за ред. Є. Кирилюка. – К.: Наукова думка, 1986. – Т. 49 листи (1886–1894). – С. 344–345. 16. Громадський голос. – 1896. – Ч. 18, 1 жовтня. 17. Діло. – 1897. – Ч. 203. – 9 (21) вересня. 18. Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (далі – ВРФІТ ІЛ ім. Т. Г. Шевченка НАН України), ф. 8, спр. 113, арк. 2. 19. Стефаник В. лист до Бачинського Л. від 9.10.1895 р. / В. Стефаник // Повне зібрання творів у трьох томах. – Т. 3. Листи. – К.: Вид-во Академії наук Української РСР, 1954. – С. 57. 20. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДАЛ України), ф. 663, оп. 1, спр. 177, арк. 7. 21. Франко І. Лист до Павлика М. від кінця січня. 1900 р. / І. Франко // Франко І. Зібрання творів у п'ятдесяти томах / за ред. Є. Кирилюка. – К.: Наукова думка, 1986. – Т. 50 листи (1895–1916). – С. 146–149. 22. Франко І. Лист до Павлика М. від кінця січня. 1900 р. / І. Франко // Франко І. Зібрання творів у п'ятдесяти томах / за ред. Є. Кирилюка. – К.: Наукова думка, 1986. – Т. 50 листи (1895–1916). – С. 148. 23. Франко І. Лист до Павлика М. від кінця січня. 1900 р. / І. Франко // Франко І. Зібрання творів у п'ятдесяти томах / за ред. Є. Кирилюка. – К.: Наукова думка, 1986. – Т. 50 листи (1895–1916). – С. 148. 24. ЦДАЛ України, ф. 309, оп. 1, спр. 171, арк. 1. 25. Громадський голос. – 1913. – Ч. 2. – 8 січня. 26. Білінкевич І. Франко на Станіславщині: біографічно-краєзнавчі нариси / І. Білінкевич. – Коломия: Вік, 2006. – С. 142. 27. Народ. – 1892. – Ч. 22–23. – 8 груд. – С. 242. 28. Королько А. Радикальні народні віча на Покутті першої половини 1890-х рр. / А. Королько // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2013. – Вип. 23–24. – С. 47. 29. Діло. – 1893. – Ч. 111. – 21 мая (2 червня). 30. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914 / К. Левицький. – Львів, 1928. – С. 271. 31. ЦДАЛ України, ф. 663, оп. 1, спр. 232, арк. 117. 32. ЦДАЛ України, ф. 663, оп. 1, спр. 232, арк. 117. 33. ЦДАЛ України, ф. 408, оп. 1, спр. 1243, арк. 3. 34. Reich-Gesetzblatt für das Kaisertum Österreich. 1867. – Wien, 1867. – St. LVIII. 35. Колодій О. Благоденственик А. Кримським та О. Маковесем (про вихованця Чернівецького університету Теодота Галіпа) / О. Колодій // Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія. – Чернівці: Рута, 2000. – Випуск 93. – С. 27. 36. ЦДАЛ України, ф. 663, оп. 1, спр. 212, арк. 44. 37. Стефаник В. Лист до Бачинського Л. від 2.07.1894 р. / В. Стефаник // Повне зібрання творів у трьох томах. – Т. 3. Листи. – К.: Вид-во Академії наук Української РСР, 1954. – С. 35. 38. Руслан. – 1909. – Ч. 91. – 25 квітня (8 мая). 39. ЦДАЛ України, ф. 663, оп. 1, спр. 221, арк. 32.

Николай Гуйванюк

**УКРАИНСКАЯ ЛИТЕРАТУРНАЯ ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯ ГАЛИЧИНЫ И БУКОВИНЫ
ВО ВЗАИМООТНОШЕНИЯХ С РУССКО-УКРАИНСКОЙ РАДИКАЛЬНОЙ ПАРТИЕЙ
(КОНЕЦ XIX – НАЧАЛО XX ВВ.)**

В статье раскрываются взаимоотношения литературной интеллигенции Галичины и Буковины с Русско-украинской радикальной партией в конце XIX – в начале XX вв. Показана ведущая роль представителей украинской литературной интеллигенции в основании Русско-украинской радикальной партии и разработке ее программных документов. Раскрывается участие литераторов в работе партийных съездов Русско-украинской радикальной партией, а также их влияние на координацию деятельности партийных структур. Проанализирован вклад в развитие Русско-украинской радикальной партией И. Франка, М. Павлыка, В. Стефаника, С. Даниловича, Леся Мартовича и других писателей. Прослеживается сотрудничество буковинских писателей Т. Галіпа, Г. Гордого, Д. Макогона и С. Яричевского с Украинской радикальной партией на Буковине.

Ключевые слова: писатели, литературная интеллигенция, Русско-украинская радикальная партия, Галичина, Буковина.

Mykola Guyvanyuk

**UKRAINIAN LITERARY INTELLECTUALS OF GALICIA AND BUKOVINA IN RELATIONS
WITH THE RUSSIAN-UKRAINIAN RADICAL PARTY (LATE XIX – EARLY XX CENTURY)**

The article deals with the relationship between literary intellectuals of Galicia and Bukovina with Ruthenian-Ukrainian Radical Party in the late XIX – early XX century. The role of the Ukrainian intelligentsia in literary RURP establishment and development of program documents. Expands writers participated in the party congresses RURP and their impact on the coordination of party structures. Expand writers participated in the party congresses RURP and their impact on the coordination of party structures. Also investigate the contribution to the development RURP I. Franko, M. Pylvyk, V. Stefanik, S. Danylovycha, Les Martovych and other writers. Traced the cooperation of Bukovina writers T. Halipa, H. Hordoho, D. Makohona and S. Yarychevskoho of Ukrainian Radical Party in Bukovina.

Key words: writers, literary intelligentsia, Russian-Ukrainian Radical Party, Galicia, Bukovina.